

Digitaal ingediend via Internetconsultatie

Ministeries van EZ en LNV

Datum : 24 mei 2022
Ons kenmerk : LC 22.046
Onderwerp : Reactie op internetconsultatie over voorgenomen Tijdelijke wet
Transitiefonds landelijk gebied en natuur

L.S.,

Glastuinbouw Nederland is ingenomen met het voorstel van de regering om middels het Transitiefonds in Nederland versneld uit de stikstofimpasse te komen. Met het fonds wil het Rijk maatregelen kunnen financieren, die ook op andere vlakken goed scoren (klimaatneutraal, klimaatadaptatie, etc.) om zo tot een meer integrale aanpak te komen. Het fonds is gericht op maatregelen in het landelijk gebied. Daarbij ligt ook een unieke rol voor de Nederlandse glastuinbouw, maar die wordt nog niet door het kabinet erkend. Glastuinbouw Nederland dient bij deze daarom een reactie in op de internetconsultatie inzake de voorgestelde Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur.

Bijdrage aan gezondheid en geluk wankelt

De glastuinbouw levert een belangrijke bijdrage aan een duurzame, gezonde en gelukkige maatschappij. Nederlandse telers staan garant voor voedselzekerheid en een rijk gevarieerd aanbod aan groenten, fruit, bloemen en planten. Die producten zijn van groot betekenis voor vele miljoenen consumenten in Europa, elke dag. Het bewustzijn van de positieve effecten van een gezonde leefstijl neemt zichtbaar toe. Mensen willen gezonder leven, de werkomgeving wordt groener en sinds de Covid-19-pandemie is de consumptie van groenten en fruit toegenomen. De glastuinbouwsector draagt met zijn gezonde producten bij aan de volksgezondheid en het welzijn van de samenleving. Onderzoek toont dit al geruime tijd aan. Ook de innovaties die in de sector plaatsvinden dragen bij aan maatschappelijke vraagstukken en maken de samenleving steeds duurzamer. Als derde mainport van Nederland levert het Nederlands tuinbouwcluster een grote economische bijdrage aan de 'bv Nederland'. Via de andere mainports, Schiphol en de Rotterdamse haven, ontwikkelde het cluster zich tot draaischijf in de wereldhandel van groenten & fruit en bloemen & planten. Deze toonaangevende positie is goed voor de werkgelegenheid, de economie en de nationale handelsbalans. Ruim 3.100 professionele glastuinbouwbedrijven vormen de basis van het tuinbouwcluster.

Die basis wankelt; de stikstofcrisis zet ook de ontwikkeling en verduurzaming van glastuinbouwbedrijven op het spel. En daarmee het heel tuinbouwcluster. Onze positie en positieve bijdragen aan de maatschappij zijn niet onaantastbaar.

Uitsluiting gemiste kans

Glastuinbouw Nederland vindt het een gemiste kans dat modernisering van het teeltareaal glastuinbouw in Nederland niet in beeld is als mogelijke maatregel die onder dit fonds gebracht kan worden. Momenteel worden (in artikel 4 van de voorgestelde wettekst) maatregelen in de glastuinbouw zelfs uitgesloten, voor zover deze strekken ten behoeve van het realiseren van klimaatdoelstellingen zoals verwoord in de Klimaatwet (artikel 2 eerste én tweede lid). Glastuinbouw Nederland heeft ernstige bezwaren tegen deze formulering, met name naar de verwijzing naar het tweede lid van artikel 2. Als getracht wordt stapeling van subsidies te voorkomen, omdat het nieuwe Klimaatfonds ook al aanknopingspunten biedt voor uitvoering van projecten in de glastuinbouw, dan is de nu in dit wetsvoorstel opgenomen bewoording veel te stellig. Ons inziens past investeren in modernisering van het teeltareaal glastuinbouw - zoals bijvoorbeeld herstructurering van glastuinbouwgebieden rondom veenweide of verplaatsing van solitair gelegen glastuinbouwbedrijven - uitstekend in de doelen voor dit Transitiefonds. Bovendien is het nog maar de vraag of modernisering van teeltareaal onder de doelen van het Klimaatfonds geschaard kan worden, wat zou betekenen dat de glastuinbouw in achter het net vist en zijn stimulerende sleutelpositie in de transitie niet kan vervullen.

Glastuinbouw kan oplossingen bieden

Volgens de memorie van toelichting zou in dat geval het voorgestelde artikel 2, derde lid, onder b, dat voorziet in de mogelijkheid om de ontwikkeling en ondersteuning van de gebiedsgerichte aanpak te financieren, zou de glastuinbouw een oplossing kunnen bieden. Het doel van het fonds is afgebakend tot de financiering van landbouw- en natuurmaatregelen. Andere sectoren, zoals industrie, bouw en mobiliteit, moeten ook bijdragen aan het behalen van de doelen, maar maatregelen, gericht op die sectoren, worden in beginsel niet gefinancierd uit het fonds. Het kan echter zijn dat bij de integrale afweging in het kader van het meerjarenprogramma andere maatregelen worden geïdentificeerd, gericht op andere sectoren, die een gelijkwaardige bijdrage leveren aan het behalen van de doelen tegen voor het fonds gelijke of lagere kosten, en zo dus helpen met de uitdagingen van landbouw en natuur. De vangnetbepaling in artikel 2, derde lid, onder a, maakt het mogelijk om die maatregelen in overweging te nemen. Een verzoek om financiering van een dergelijke maatregel uit het fonds, doen Rijk en provincie in beginsel via de 7 gebiedsprocessen. De fondsbeheerder toetst alvorens tot financiering over te gaan of de maatregel aantoonbaar ten minste even effectief is voor het bereiken van de fondsdoelen en niet leidt tot meer uitgaven uit het fonds.

Het Transitiefonds moet in de uitvoering straks ruimte bieden voor bekostiging van zowel maatregelen uit (provinciale) gebiedsplannen als landelijke maatregelen. Landelijke maatregelen betreffen bijvoorbeeld specifieke uitkeringen aan provincies voor de aankoop van veehouderijen, maar ook landelijke subsidiëring van bedrijfsbeëindiging, innovatie of omschakeling. De voorgestelde gebiedsgerichte aanpak houdt in dat provinciën per gebied bepalen wat de regionale opgave is. De provinciën maken, gezien vanuit hun expertise over de gebieden en passend bij hun bevoegdheden, de keuzes over de te nemen maatregelen en het instrumentarium. De kenmerken van een gebied, in het bijzonder bodem en water, zijn in dit proces sturende factoren. Voorts wordt waar mogelijk voortgebouwd op de processen die momenteel al lopen of in voorbereiding zijn. Bijvoorbeeld voor natuurherstel, de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de veenweidegebieden.

De maatregelen en instrumenten die de provinciën opnemen in hun programma's zullen ook generiek beleid en generieke maatregelen vergen. Moderne bedrijfsvoering in de glastuinbouw leidt tot emissiereductie en draagt bij aan alle doelen voor dit fonds. In de landelijke maatregelen wordt dit nu (nog) niet ingezet. Door het Kabinet wordt onder meer verwezen naar de gebiedsgerichte aanpakken, waarin provinciën dit soort maatregelen, gericht op modernisering teeltareaal glastuinbouw, in kunnen brengen. De emissiereductie die op deze wijze kan worden gerealiseerd, reikt echter vaak over gebiedsgrenzen (van de gebiedsaanpakken) heen en heeft in de gebiedsgerichte aanpakken dan ook geen plek. Glastuinbouw Nederland pleit er dan ook voor om dit op te nemen in het landelijke pakket aan maatregelen en daarmee ook in het onderhavige wetsvoorstel. Moderne bedrijfsvoering in de glastuinbouw leidt tot emissiereductie en draagt bij aan alle doelen voor dit fonds en dient ons inziens dan ook opgenomen te worden cq niet uitgesloten te worden in het voorliggende wetsvoorstel.

Glastuinbouw is een van de sectoren in de economie die Wnb-vergunningplichtig is geworden en hoort (net als veel MKB-bedrijven) tot de categorie 'te goeder trouw onvergund'. Zolang de sector cq al deze bedrijven niet vergund zijn, kunnen de benodigde stappen richting modernisering teeltareaal echter niet gemaakt worden. Knelpunt daarbij is dat de emissiereductie die veel bedrijven, door energiebesparing en techniekverbetering, hebben behaald, nooit in een geldige Wnb-vergunning is vertaald.

Conclusie

Glastuinbouw mist aandacht voor de problematiek van de glastuinbouwsector en de bijdrage die de glastuinbouw kan leveren aan het bereiken van de doelen, zoals benoemd in het voorliggende wetsvoorstel. Er zijn unieke kansen voor de glastuinbouw om zijn sleutelrol in een versnelde transitie te verzilveren. Dat vraagt vanuit het Rijk wel voldoende investeringen en passende randvoorwaarden. Graag zijn wij bereid deze reactie nader toe te lichten.

A. Bom - Lemstra
Voorzitter Glastuinbouw Nederland
Contactpersoon:

Ing. R.M. Paauwe Msc
Directeur Glastuinbouw Nederland

